

**Державний вищий навчальний заклад
«Запорізький національний університет»
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове фахове видання
«Юридичний науковий
електронний журнал»**

№ 3, 2016

**Електронний журнал включений до переліку електронних фахових видань України
на підставі Наказу МОН України від 21 листопада 2013 року № 1609**

**Запорізький національний університет
Запоріжжя 2016**

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 року // Голос України. – Ст. 141–142.
2. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС : Наказ МВС України від 22 липня 2015 року № 796 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15>
3. Педько Ю. Адміністративна юстиція і адміністративна юрисдикція : деякі теоретичні та практичні питання співвідношення / Ю. Педько // Право України. – 2001. – № 10. – С. 72–75.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху : Закон України від 14 липня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/596-19>
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» : Закон України від 23 грудня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/901-19>

УДК 342.565

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІКСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ

PROBLEMATIC ISSUES OF ADMINISTRATIVE PROCEDURE RECORDING

Борсук С.С.,
студентка ІV курсу*Національний університет «Одеська юридична академія»*Резнік О.М.,
к.ю.н., старший викладач кафедри адміністративного,
господарського права та фінансово-економічної безпеки
Сумський державний університет

У статті охарактеризовано сутність поняття фіксування адміністративного процесу, способи його здійснення, детально розглянуто процес фіксування та проблеми, які виникають на практиці. Розроблено теоретично обґрунтовані рекомендації щодо удосконалення норм чинного Кодексу адміністративного судочинства України, які регулюють здійснення фіксування адміністративного процесу.

Ключові слова: адміністративний процес, фіксування адміністративного процесу, технічні засоби фіксування, журнал судового засідання, протокол про вчинення окремої процесуальної дії.

В статье охарактеризованы сущность понятия фиксации административного процесса, способы ее осуществления, подробно рассмотрен процесс фиксирования и проблемы, которые возникают на практике. Разработаны теоретически обоснованные рекомендации по совершенствованию норм действующего Кодекса административного судопроизводства Украины, которые регулируют осуществление фиксирования административного процесса.

Ключевые слова: административный процесс, фиксирование административного процесса, технические средства фиксации, журнал судебного заседания, протокол о совершении отдельного процессуального действия.

According the Constitution of Ukraine the rights and freedoms of human and citizen are protected under the corresponding forms of action by the courts of administrative, economic, constitutional, criminal and civil justice. In the constitutional state the court proceeding is based on the rules fixed by its fundamental law. These rules provide the rights of trial participants, guarantees of their realization in such manner as to create real opportunity for each interested party to realize his/her constitutional right for court protection. Thus, basic principles of court proceedings in the constitutional state have democratic features and common human rights focus.

The Constitution of Ukraine, Code of administrative procedure of Ukraine and the Law «On the Judicial Organization and Status of Judges» provide administrative legal proceedings principles. A big difference among them makes the transparency and openness principle of administrative procedure that includes administrative procedure recording according to the Code of administrative procedure of Ukraine.

Administrative procedure recording means court's official activity on sequential display of the trial proceedings course, preservation of procedural acts committed by the administrative procedure members that is realized by using audio recorder, keeping court registry and drawing up respective protocols under administrative and procedural rules.

However, in practice there are a lot of problems with recording implementation, in particular, the gaps of legal regulation, absence of unified approach to understanding the place of trial proceeding registration by technical means among the fundamental proceeding principles, the delegation of secretary's authorities to other persons, neglectful attitude of secretaries of judicial session to their duties, etc. Thus, an important question is a detailed review of the administrative procedure recording and developing proposals for improving the process of its implementation.

This article describes the essence of the administrative procedure recording and methods of its implementation; it presents recording process problems that arise in practice. Theoretically substantiated recommendations for the improvement of the current Code of administrative procedure of Ukraine governing the administrative procedure recording have been elaborated.

Key words: administrative procedure, administrative procedure recording, recording means, court registry, proceeding protocol.

Законодавством передбачено низку гарантій щодо забезпечення законності під час судового розгляду та обґрунтованості рішень. До них належить повне фіксування судового процесу технічними засобами, що закріплене в п. 7 ч. 3 ст. 129 Основного Закону України як засада судочинства, яка також відповідно деталізована в Кодексі адміністративного судочинства України (далі – КАС України), Законі України «Про судоустрій і статус суддів» та інших нормативно-правових актах. Повний і точний

запис судового процесу технічними засобами, ведення журналу судового засідання та протоколу про проведення окремої процесуальної дії усуває сумніви щодо вірності, справедливості і повноти розгляду справи. Отже, на сьогодні гостро постає питання щодо правильного і законного здійснення адміністративного судочинства. Проте, у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» та КАС України питання щодо повного фіксування судового процесу технічними засобами розглядається у межах

статей «Гласність і відкритість судового процесу» (ст. 11) та «Гласність і відкритість адміністративного процесу» (ст. 12) відповідно, що дає підстави повне фіксування технічними засобами визнати складовою (окремим елементом) принципу гласності. Відповідно неоднозначний підхід законодавчого врегулювання питання фіксування судового процесу технічними засобами свідчить про актуальність даної проблеми та слугує першопричиною для її наукового вирішення.

Вивченню різних аспектів фіксування судового процесу присвятили свої праці дослідники адміністративно-процесуального права: О. М. Бандурка, М. В. Джафарова, С. В. Ківалов, А. Т. Комзюк, І. Б. Коліушко, Р. С. Мельник, А. О. Селіванова, О. І. Харитонова, О. О. Гаврилюк та інші науковці.

Відповідно до положень Основного Закону, а саме ст.ст. 1, 3, 8, 55, в Україні як демократичній, соціальній, правовій державі права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Права і свободи людини і громадянина відповідно захищаються судом.

В Україні визнається і діє принцип верховенства права, на засадах якого здійснюється правосуддя. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується [1].

Принципи адміністративного процесу утворюють систему, яка характеризується, з одного боку, єдністю і обмеженими зв'язками її елементів, а з іншого – деякими діалектичними протиріччями між ними. Одні положення носять більш загальний характер і реалізуються за допомогою інших, відносно приватних [18, с. 78].

Варто відмітити, що перелік принципів адміністративного судочинства, який міститься у ст. 7 КАС України, не збігається з наведеним у Законі України «Про судоустрій і статус суддів». Це пояснюється тим, що, по-перше, у Законі встановлені загальні засади, які стосуються всіх без винятку судів судової системи України, а, по-друге, самою специфікою адміністративного судочинства.

Таким чином, встановлені КАС України, а також Конституцією України і Законом України «Про судоустрій і статус суддів» принципи є тісно взаємопов'язаними і становлять у сукупності систему, при цьому кожен з принципів відіграє самостійну роль, характеризує адміністративне судочинство у цілому, або ж окрему стадію адміністративного судового процесу.

Серед даних принципів, а саме згідно з п. 7 ч. 3 ст. 129 Конституції України, виділяється гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами. Цей принцип також знаходить своє відображення у Законі України «Про судоустрій і статус суддів», КАС України та інших нормативно-правових актах, які його деталізують.

Вчений І. Л. Петрухін вважає, що достовірна інформація про справу та її розгляд формує громадську думку про діяльність суду і правоохоронних органів. Завдяки гласності судочинства змінюються неправильні уявлення про правосуддя, закони, роль професійних учасників процесу, конкретну справу і конкретний вирок і, тим самим, створюється ситуація, за якої суд та інші державні органи, знаходячись під контролем громадськості, самі виступають організаторами громадської думки [13, с. 172].

Як зазначає О. О. Гаврилюк, незважаючи на окремі технічні та матеріальні складності в реалізації відповідних нормативних положень, неможливо не визнати позитивності цього кроку для забезпечення прозорості та об'єктивності фіксування судового процесу, підвищення якості ведення судових справ, покращення можливості перегляду адміністративних справ у вищестоящих судових інстанціях, оскільки його відтворення (озвучення) робитиме процес у цих судах більш доступним і безпосереднім

для сприйняття присутніми і, як наслідок, підвищення довіри до судочинства в цілому [6, с. 86].

Отже, проаналізувавши законодавчу базу та думки окремих авторів, можна дійти висновку, що повне фіксування судового засідання за допомогою технічних засобів послідовно і перспективно інтерпретується як невід'ємна складова принципу гласності і відкритості.

Слід зазначити, що, згідно з положеннями Розділу II Глави 4 КАС України, офіційне фіксування адміністративного процесу здійснюється не лише за допомогою технічних засобів, а і веденням журналу судового засідання, складанням протоколу про вчинення окремої процесуальної дії поза залом судового засідання або під час виконання судового доручення.

Отже, зважаючи на вищезазначене, слід погодитись з точкою зору авторського колективу на чолі з О. М. Пасенюком, який видав коментар до КАС України [12, с. 77], відповідно до якої способи фіксування адміністративного процесу поділено на дві групи. Перша група – це основний спосіб фіксування судового засідання технічними засобами, друга – допоміжні, а саме: ведення журналу судового засідання та складання протоколу про вчинення окремої процесуальної дії поза залом судового засідання або під час виконання судового доручення.

Проте, все ж таке поняття як «повнота» потребує детального розгляду. На енциклопедичному рівні під повнотою розуміється «вичерпна достатність, повний склад, необхідна кількість чого-небудь; вищий ступінь чого-небудь» [5, с. 270]. Оскільки йдеться про фіксування технічними засобами певної інформації, повнота такого фіксування має характеризуватись інформаційною насиченістю, під якою розуміється загальна кількість інформації [15, с. 226], що зафіксована і міститься у відповідних засобах. Крім того, інформація, яка є оголошеною, виголошеною характеризується як когнітивна (інформація, яка виявляє пізнання) та як емоційна (яка виявляє емоції).

Саме виходячи з принципу гласності, важливим є загальне безпосереднє сприйняття подій, що відбуваються при здійсненні правосуддя. Отже, для сприйняття як учасниками процесу, так і громадськістю, важливі не лише когнітивний бік інформації, яка виголошується, а й її емоціональний бік – як вона оголошується, який яскраво демонструє особливості проходження судового процесу. Так, поняття «повнота» має стосуватись не лише обсягу предмета фіксування – відповідних складових судового засідання (ціннісна, процесуальна характеристика) протягом часу судового засідання, а й характеризувати «повноту» самого фіксування як використання його власних можливостей, з метою відображення повної інформації про події, що відбуваються під час судового розгляду (технологічна характеристика) [9, с. 57].

Таким чином, технологія фіксації судового засідання технічними засобами безпосередньо впливає на визначення процесуального режиму технічного запису як доказу, а також на якість, достовірність та повноту цього доказу для розгляду справи та забезпечення процесуальних прав учасників судового процесу [11, с. 36].

Проте, існують все ж розбіжності і в позиціях суддів та науковців. Так, відповідно до Пропозиції Вишого господарського суду України щодо вдосконалення конституційного регулювання питань здійснення правосуддя та функціонування судової влади від 09 липня 2015 року № 5, варто виключити з приписів ст. 129 Конституції України таку засаду судочинства, як повне фіксування судового процесу технічними засобами, оскільки вимоги та критерії для обов'язкового технічного фіксування судового процесу мають визначатись процесуальним законодавством [4]. Отже, згідно з позицією суддів Вишого господарського суду України, слід зовсім виключити дану засаду із переліку, зазначеного в п. 7 ст. 129 Конституції України.

Проте, Конституційний Суд України в Рішенні у справі про фіксування судового процесу технічними засобами від 08 грудня 2011 року № 16-рп/2011 [3] висловив правову позицію, згідно з якою повне фіксування судового процесу технічними засобами є самостійною засадою судочинства (абз. 2 пп. 4.1 п. 4 мотивувальної частини).

Детального розгляду заслуговують норми КАС України, а саме положення статей 12 та 41. Згідно з ч. 6 ст. 12 «забезпечується повне фіксування судового засідання за допомогою звукозаписувального технічного засобу, крім випадків неявки в судове засідання всіх осіб, які беруть участь у справі, чи у разі, якщо відповідно до положень цього Кодексу розгляд справи здійснюється за відсутності осіб, які беруть участь у справі (у тому числі при розгляді справи в порядку письмового провадження)». Положення ст. 41 конкретизують та, в деякій мірі, повторюють норми статті 12: «У разі неявки у судове засідання всіх осіб, які беруть участь у справі, чи якщо відповідно до положень цього Кодексу розгляд справи здійснюється за відсутності осіб, які беруть участь у справі (у тому числі при розгляді справи в порядку письмового провадження), фіксування судового засідання за допомогою звукозаписувального технічного засобу не здійснюється».

Дані норми викликали сумнів у народних депутатів, а також в одного із суб'єктів господарювання, який вважав, що законодавець у такий спосіб обмежив його конституційне право. Суб'єкт права на конституційне звернення вважав, що неоднозначне застосування судами України положення п. 7 ч. 3 ст. 129 Конституції України призвело до порушення його конституційного права на судовий захист.

Проте, на думку Конституційного Суду України, ніякого обмеження прав за таких умов не відбувається. Обґрунтування даної позиції міститься в Рішенні Конституційного Суду України № 16-рп/2011 (справа про фіксування судового процесу технічними засобами) [3].

Окремої уваги потребує питання щодо допустимості використання будь-яких технічних засобів у судовому засіданні. У цьому контексті необхідно підтримати І. Л. Петрухіна, який вказує, що всі присутні у залі судового засідання можуть вести записи, стенографування і навіть безшумний звукозапис з тією умовою, що це не заважатиме ходу процесу [14, с. 171]. Дане право закріплюється у ч. 8 ст. 12 КАС України. З чого можна зробити висновок, що для використання технічних засобів при фіксуванні судового процесу мають забезпечуватися дві умови: 1) вони не повинні заважати ходу судового розгляду справи; 2) необхідно отримати дозвіл суду на їх використання.

Таким чином, повне фіксування судового процесу за допомогою звукозаписувального технічного засобу та використання технічних засобів особами, присутніми у залі судового засідання, в тому числі із застосуванням стаціонарної апаратури, необхідно визнати складовими одного поняття, адже їх використання пов'язано із застосуванням одного й того ж самого родового предмета – технічних засобів, та вони мають на меті забезпечити можливість найбільш повного та об'єктивного ознайомлення з ходом судового розгляду відповідної справи як осіб, які беруть участь у її розгляді, так і необмеженої кількості громадян (публіки), що як кінцевий результат має забезпечити законність розгляду адміністративних справ.

Тому, можна погодитись з думкою В. О. Іванцова, який пропонує дані поняття об'єднати категорією «фіксування судового процесу технічними засобами». В свою чергу, останню варто визнати однією зі складових змісту принципу гласності адміністративного судочинства [7, с. 477].

Також, в даному контексті, доречним буде внесення змін до ст. 41 КАС України, а саме – доповнити її ч. 4 у такому вигляді: «Допускається використання особами, які присутні в залі судового засідання, портативних аудіо технічних засобів. За ухвалою суду та згодою осіб, які беруть

участь у справі (крім суб'єктів владних повноважень), можливе проведення в залі судового засідання кіно-, фотозйомки, звуко- та відеозапису із застосуванням стаціонарної апаратури, транслявання судового засідання по радіо і телебаченню».

Під час здійснення адміністративного судочинства часто виникає проблема делегування повноважень секретаря судового засідання щодо фіксування процесу особам, які не мають відповідної підготовки. Хоча ч. 2 ст. 41 КАС України на законодавчому рівні закріплює передачу обов'язку секретаря судового засідання іншому працівнику апарату суду за розпорядженням головуючого, проте на практиці присутня ситуація, коли, зазвичай, цей обов'язок отримує помічник судді.

Мотивуванням таких дій є негайна потреба судді (у майбутньому для самого помічника – необхідність, у разі призначення на посаду судді, знання роботи із середини) опертися на «праву руку» й небажання задіяти «зі сторони» іншого, «незнайомого» у роботі, співробітника апарату суду.

Зазначене вище дозволяє стверджувати, що:

1) помічник судді адміністративного суду, не набуваючи статусу учасника процесу, опосередковано може приймати участь у судовому засіданні, надаючи секретарю судового засідання методичну та практичну допомогу, в тому числі із забезпечення фіксування судового процесу технічними засобами;

2) в адміністративному судочинстві слід використати пропозиції суб'єктів законодавчої ініціативи, врахувати зарубіжний досвід у частині формального закріплення за помічником судді адміністративного суду виконання окремих обов'язків секретаря судового засідання, у разі відсутності останнього.

Тож, слід погодитись із пропозицією О. М. Михайлова щодо доповнення ст. 63 КАС України ч. 2 у такій редакції: «Помічник судді за дорученням судді (головуючого) може здійснювати фіксування судового процесу технічними засобами, за відсутності секретаря судового засідання, скласти журнал судового засідання» [8, с. 89].

Також, на жаль, у КАС України не визначено порядок виправлення опісок, технічних помилок, виявлених самим секретарем. За загальним правилом, виявлені самим секретарем помилки та неточності повинні бути ним обумовлені з вказівкою дати і підпису. Виявлені неточності і помилки секретар може виправити тільки до ознайомлення з журналом судового засідання осіб, які беруть участь у справі [17, с. 315]. Подальші виправлення можливі тільки в порядку, визначеному ст. 43 КАС України.

Отже, доцільним є доповнення КАС України положеннями щодо порядку виправлення помилок секретарем судового засідання до ознайомлення із журналом судового засідання осіб, які беруть участь у справі.

Під час здійснення судочинства виникає значна кількість проблем з реалізацією секретарями судових засідань своїх повноважень в частині фіксування судового засідання за допомогою технічних засобів, що приводить навіть до судових помилок.

Причини та умови існування судових помилок при розгляді та вирішенні справ у судах першої інстанції різноманітні та багаточисельні. Судові помилки представляють найбільшу небезпеку, коли вони вчасно не виявляються і не виправляються, вони підривають авторитет судів, які ухвалили незаконне та необґрунтоване рішення. Виявляючи та усуваючи причини цих умови судових помилок, а також самі помилки, ми цим самим удосконалюємо систему гарантій правосуддя і підвищуємо його ефективність.

Відповідно до Типової посадової інструкції секретаря судового засідання місцевого загального суду, затвердженої Наказом Державної судової адміністрації України від 20 липня 2005 року № 86, секретар судового засідання

несе відповідальність за неякісне або несвоєчасне виконання посадових завдань та обов'язків, бездіяльність або невикористання наданих йому прав [2]. Отже, виходячи із обов'язків секретаря судового засідання, він несе персональну відповідальність за повноту та правильність журналу судового засідання; за наявність на електронних носіях аудіо запису судових засідань, під час проведення яких відбувалася технічна фіксація судового процесу; за наявність формуляра журналу в матеріалах справи; неналежне збереження наданих йому документів, оргтехніки, комп'ютерної техніки.

Враховуючи коло повноважень секретаря судового засідання, уявляється доречним доповнити вказаний перелік такою підставою відповідальності, як «внесення завідомо недостовірних або неправдивих відомостей до журналу судового засідання» [16, с. 68]. Оскільки секретар судового засідання оформлює та підписує журнал судового засідання, який відображає хід розгляду адміністративної справи, необхідно враховувати його можливий негативний вплив на вказаний документ, спричинений зацікавленістю або недбалістю. Оскільки журнал судового засідання є важливим процесуальним документом у справі і досліджується поряд з іншими матеріалами справи при переглядах судових актів, доречним уявляється закріпити в чинному КАС України особливості його статусу, в тому числі відповідальність секретаря судового засідання, вимоги до такої особи (незацікавленість у результатах справи, відсутність родинних зв'язків із основними учасниками справи тощо).

На основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки та пропозиції. По-перше, під фіксуванням адміністративного процесу слід розуміти офіційну діяльність суду з послідовного відображення ходу судового розгляду, закріплення процесуальних дій, вчинених учасниками адміністративного процесу, яка відповідно до адміністративно-процесуальних норм здійснюється за допомогою звукозаписувального технічного засобу, ведення журналу судового засідання та складення відповідних протоколів.

По-друге, проаналізувавши законодавчу базу та роботи різних науковців, зокрема О. О. Гаврилюка, необхідним є розуміння фіксування адміністративного процесу як невід'ємної складової принципу гласності і відкритості, адже законодавець прямо вказує за цей зв'язок у ч. 6 ст. 12 КАС України. Відповідно, дана стаття має назву – «Гласність і відкритість адміністративного процесу».

По-третє, фіксування адміністративного процесу регламентується різними за юридичною силою нормативно-правовими актами, такими, як Конституція України (ст. 129), КАС України, Закон України від 22 грудня 2005 року «Про доступ до судових рішень», Закон України від 08 липня 2011 року «Про судовий збір», Інструкція про порядок роботи з технічними засобами фіксування судового процесу (судового засідання), затверджена Наказом Державної судової адміністрації України від 20 вересня 2012 року № 108 та ін.

По-четверте, способами фіксування (основними і допоміжними) є: технічні засоби, журнал судового засідання, протокол про вчинення окремої процесуальної дії поза залом судового засідання або під час виконання судового доручення.

Так, у процесі фіксування адміністративного судового засідання технічними засобами можна виділити такі етапи: 1) підготовка до звукового запису (перевірка, тестування, у разі виявлення помилок в роботі – невідкладне повідомлення адміністратора та судді); 2) звуковий запис судового засідання (протягом судового засідання здійснюється поточний контроль якості запису, контроль рівня запису в спеціальній області у програмі звукового запису та контроль працездатності комплексу звукового запису); 3) збереження, роздрукування, підпис журналу судового засідання та приєднання до справи; 4) створення архівної копії фонограми; 5) перевірка якості запису архівної копії фонограми; 6) передача архівної копії фонограми архіваріусу; 7) створення робочої копії фонограми; 8) долучення робочої копії фонограми до судової справи.

По-п'яте, серед актуальних проблем здійснення фіксування адміністративного процесу доцільно буде виділити наступні: 1) відсутність уніфікованого підходу до розуміння місця фіксування судового процесу технічними засобами серед основоположних засад судочинства; 2) передача обов'язків секретаря судового засідання некваліфікованим (щодо здійснення фіксування судочинства) працівникам апарату суду, які безпосередньо за законодавством не мають статусу учасників адміністративного процесу, а набувають його опосередковано, навіть ситуативно. Зокрема, це помічники суддів, які, на відміну від секретарів судового засідання, не проходять спеціальну підготовку; 3) халатне ставлення секретарів судового засідання до виконання своїх обов'язків, що приводить в деяких випадках навіть до судових помилок.

По-шосте, на основі проаналізованого матеріалу автор пропонує такі шляхи вдосконалення законодавства:

1) ст. 41 КАС України доповнити ч. 4 у такій редакції: «Допускається використання особами, які присутні в залі судового засідання, портативних аудіо технічних засобів. За ухвалою суду та згодою осіб, які беруть участь у справі (крім суб'єктів владних повноважень), можливе проведення в залі судового засідання кіно-, фотозйомки, звуко- та відеозапису із застосуванням стаціонарної апаратури, транслявання судового засідання по радіо і телебаченню»;

2) доповнити КАС України положеннями щодо порядку виправлення помилок секретарем судового засідання до ознайомлення із журналом судового засідання осіб, які беруть участь у справі;

3) закріпити в чинному КАС України особливості статусу секретаря судового засідання, в тому числі підстави відповідальності, вимоги до такої особи (незацікавленість у результатах справи, відсутність родинних зв'язків із основними учасниками справи та ін.).

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про затвердження Типових посадових інструкцій працівників апарату місцевого загального суду : Наказ Державної судової адміністрації України від 20 липня 2005 року № 86 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://od.court.gov.ua/tu16/info_suddi/posad/
3. Рішення Конституційного Суду України (справа про фіксування судового процесу технічними засобами) від 08 грудня 2011 року № 16-рп/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 99. – Ст. 63.
4. Про схвалення Пропозицій Вищого господарського суду України щодо вдосконалення конституційного регулювання питань здійснення правосуддя та функціонування судової влади : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 09 липня 2015 року № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.arbitr.gov.ua/files/pages/ppVGSU_09072015_5.pdf
5. Білодід І. К. Словник української мови : в 11 т. / І. К. Білодід. – К. : Наук. Думка, 1970–1980. – Т. 6, 1975. – 867 с.
6. Гаврилюк О. О. Принцип гласності та відкритості в адміністративному судочинстві України : Дис... канд. юрид. наук за спец. : 12.00.07 / О. О. Гаврилюк. – Х., 2012. – 195 с.
7. Іванцов В. О. Фіксування судового процесу технічними засобами : місце та особливості застосування в адміністративному судочинстві України / В. О. Іванцов // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 68. – С. 471–478.
8. Кампо В. Фіксування судового процесу технічними засобами : проблеми сучасної конституційно-судової практики / В. Кампо // Віче. – 2013. – № 2.

9. Коляденко П. Співвідношення повноти фіксування судового засідання технічними засобами з іншими засадами здійснення судочинства / П. Коляденко // *Юридична Україна*. – 2015. – № 2. – С. 57–62.
10. Кушнір Н. М. Причини та умови виникнення судових помилок (на матеріалах справ судів першої інстанції) / Н. М. Кушнір // *Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць*. – Чернівці : ЧНУ, 2010. – Вип. 550 : Правознавство. – С. 74–79.
11. Лемешко О. Фіксація судового процесу у господарському судочинстві України / О. Лемешко // *Юридичний журнал*. – № 4. – 2002. – С. 36.
12. Пасенюк О. М. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 704 с.
13. Петрухін І. Л. Гласність судочинства / І. Л. Петрухін. – М. : Наука, 1981. – 360 с.
14. Петрухін І. Л. Гласність судочинства / І. Л. Петрухін // *Конституційні основи правосуддя в СРСР*. – 1981. – № 2. – С. 170–185.
15. Самочорнова О. А. Інформаційна насиченість та інформативність тексту / О. А. Самочорнова // *Вісник Житомирського державно-університету*. – 2010. – Вип. 52. – С. 225–228.
16. Степанова Т. В. Щодо прогалин законодавчого регулювання правового статусу секретаря судового засідання у господарському процесі / Т. В. Степанова // *Вісник Одеського національного університету*. Серія : Правознавство. – 2014. – Вип. 2. – Т. 19. – С. 63–69.
17. Чванкін С. А. Особливості фіксування цивільного процесу / С. А. Чванкін // *Актуальні проблеми держави і права*. – 2008. – Вип. 38. – С. 312–316.

УДК 342.951

ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «КОНТРОЛЬ» І «НАГЛЯД» ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

QUESTION DISTINCTION BETWEEN «CONTROL» AND «SUPERVISION» OVER THE STATE PENAL SERVICE OF UKRAINE

Сикал М.М.,
к.ю.н., доцент кафедри адміністративного,
цивільного та господарського права і процесу
Академія Державної пенітенціарної служби

Ткаченко О.Г.,
к.ю.н., доцент кафедри адміністративного,
цивільного та господарського права і процесу
Академія Державної пенітенціарної служби

У статті досліджено поняття контролю та нагляду за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України. Було проаналізовано праці вчених, у яких висвітлювались розмежувальні ознаки контролю і нагляду. У статті зроблено особливий акцент на такій розмежувальній ознаці контролю і нагляду як можливість втручання суб'єкта контролю в оперативну діяльність підконтрольного суб'єкта.

Ключові слова: контроль, нагляд, розмежування контролю і нагляду, втручання в оперативну діяльність, особливості контролю і нагляду за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

В статье исследовано понятие контроля и надзора за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы Украины. Были проанализированы труды ученых, в которых освещались разграничительные признаки контроля и надзора. В статье сделан особый акцент на таком разграничительном признаке контроля и надзора как возможность вмешательства субъекта контроля в оперативную деятельность подконтрольного субъекта.

Ключевые слова: контроль, надзор, разграничение контроля и надзора, вмешательство в оперативную деятельность, особенности контроля и надзора за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы Украины.

Administrative reform in Ukraine, the construction in accordance with the Constitution of Ukraine democratic, social, rule of law, the establishment and provision of human and civil rights cause is a prerequisite for the implementation of state and non-state institutions monitor the activities of public authorities, in particular, the activities of the State Penitentiary Service Ukraine.

Scientists have been made many attempts to find common and different for control and supervision, to determine their value. In the article the concept of control and supervision of the State Penitentiary Service of Ukraine. It analyzes the work of scientists who have highlighted signs dividing control of supervision.

This article was made special emphasis on this sign dividing control of a supervisory intervention subject to control operations of the controlled entity.

The article concluded that the interference in operational activities can not be considered a sign of dividing control of supervision, as prosecutors have the right to issue mandatory guidelines that set appropriate requirements, proof of this is Article 8 of the Law of Ukraine «On Prosecution» in which states that the written instructions of the prosecutor concerning observance of established legal procedure and conditions of detention of persons in places of detention, pretrial detention facilities where prisoners serving sentences, as well as written instructions of the prosecutor, given to other bodies carrying out judicial decisions in criminal cases and cases of administrative offenses are mandatory and immediate execution.

Key words: control, supervision, separation of control and supervision, interference in operational activities, features control and supervision of the State Penitentiary Service of Ukraine.

Проведення адміністративної реформи в Україні, побудова відповідно до Конституції України демократичної, соціальної, правової держави, утвердження і забезпечення прав людини і громадянина є передумовою

здійснення державними і недержавними інституціями контролю за діяльністю органів державної влади, зокрема, і за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.